N^er 18.

ŚRODA. 21 Października 1818 r.

Gazeta Codzienna Narodowa i Obca.

Wychodzi w Warszawie codziennie, wyjąwszy Niedziele i święta uroczyste. W Poniedziałek, Piątek i Sobotę o godzinie czwartéj wieczorem; we Wtorek, Środę i Czwartek o godzinie dziesiątéj zrana. Cena Prenumeraty wynosi w Warszawie rocznie Zł: 40. półrocznie Zł: 20. kwartalnie Zł: 10. Numera przedaią się oddzielnie w cenie groszy 8. W Województwach Król: Polskiego rocznie kosztuje Zł: 50. półrocznie 25. kwartalnie Zł: 12 i gr: 15.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

z Washington dnia 14. Sierpnia.

Rząd zwracal szczególniéj uwagę na powiększenie siły morskiéj. Mamy już kilka okrętów piérwszego rzędu, kilkanaście fregat i pomniéjszych staków. Zbrojownie morskie napełnione są przytym budowlami nowémi. Bandera nasza powiewała na każdém niemal morzu; widziały ją brzegi Angielskie, Neapol i Algier; znana jest na Oceanie spokojnym i mieszkańcóm Mexyku. Wszędzie poważana była; a w każdém miejscu oddano hołd winny karności naszych żeglarzy i uprzejmości ich wodzów. W miarę siły broniącéj i zachowawczéj, rozszérzamy naszą potęgę nie wydziedziczając jednak właścicieli prawych i zachowując przyjazne związki z sąsiadami. Nową zakładamy osadę przy ujściu rzeki Columbja. Florida już po części do nas należąca, wcieloną być musi z czasem do naszego związku; Virginja od Atlantyckiego do spokojnego oceanu rozprzestrzeni znaszą posadę. Wewnątrz zaś wrasta ludność wproporcji stosownéj do rozległości Państwa. Prowincje jego gdzie wroku 1790 liczono 80 tysięcy mieszkańców, mieszczą ich dzisiaj 400,000. Powiat Columbia żywi na stu milach kwadratowych przestrzemi, 38 tysięcy dusz. Zupełnie pusta wroku 1800. prowincja Ohio, ma dziś 400,000 obywateli. Osiedliśmy ziemię Jndjan sławnego pokolenia Illinois, i wysłaliśmy osadników między niedostępne bory w Michigan i Missouri. Słowem ludności nasza, złożona w roku 1790 z 4 milionów ludzi rozproszonych na 2,814,000 mil kwadratowych, składała się w Roku 1817. z 10,405,547 dusz i znacznie pomnożoną została przybyszami, których usisk, nędza i bezprawia z Europy wypędziwszy, na kształt rozbitków u spokojnego wybrzeża (iż tak kraj nasz nazwę) tłumami gromadzą. Handel nasz wzmaga się razem zludnością i rozszerzył swoje czynności do brzegów spokojnego morza.

Półkownik Angielski Selkirk zgromadziwszy liczną kupę Jndjan osiadł nad brzegami rzeki czerwonéj, i zakłada w tém miejscu warownie. Postępowanie jego pokrytedzisiaj pozorem handlowych czynności z dzikoludami, zatrważa nasz rząd z przyczyny że okazana ku nam niechęć przez zwolenników tego Anglika, dowodzi iż mięsza przyjazne

stosunki jakie dotąd mieliśmy z pokoleniami Jndjan wtéj stronie zamieszkałych.

Znalezione w prowincji Tenessee starożytne monety Rzymskich Imperatorów, stały się przedmiotem badania dla dziejopisów. Zabytki te przechowane w kraju gdzie Europejczyki niedawno osiedli, zdają się potwierdzać przekazane wieści o Państwie zamorskiem nazwaném przez Rzymian wyspą Atlantycką, którego istnienia w późniejszych wiekach zaprzeczono.

Dochodzące tu wiadomości z Mexyku świadczą o niepomyślnym skutku wojny z powstańcami tamecznemi. Zakonnik Torrès powiększył znacznie swoje zastępy. Związek między stanowiskami Hiszpańskiemi jest przecięty; osady zewsząd napastowane liczne ponoszą klęski. Potrzeba jedynie wodza umiejętnego i śmiałego dla połączenia zniechęconego ludu, i zachwiania potęgi Hiszpańskjéj wtym kraju.

z Madrytu dnia 17 Września.

Zmiana w Ministerjum naszem, którą zaprzeczały osoby mniéj świadome okoliczności jest zaiste rzeczą niewątpliwą, ponieważ stwierdził ją Król Dekretem przesłanym Ministrowi Wojny. Pismo to Królewskie nie wymienia przyczyny usunięcia Ministrów Pizarro, i Figueroa, o Ministrze Skarbu Garay wyraża że oddala się z powodu osłabionego zdrowia. Upadek Ministrów, dokonany był jak mówią przez pozostałych w Radzie towarzyszów ich, których z niéj wyrugować zamyślali. Tajemnica i pośpiech towarzyszyły spełnieniu dzieła. Pojmano Ministrów dnia 15 po północy, i południem wywieziono z Stolicy. Poprzedniczego wieczora nieprzeczuwali zgotowanego im losu. Przymuszono oraz Panią Pizarro do towarzyszenia mężowi, bez względu na bliskie jéj rozwiązanie; jakoż przedwcześnie zległa w podróży. Posłowie Mocarstw obcych udali się natychmiast do nowych Ministrów z powinszowaniem, a oraz w zamiarze wywiedzenia się czyli tak nagła i niemal ogólna zmiana Radców Królewskich zmieni stosunki Hiszpanji z dworami zagranicznemi. Odpowiedziano im iż ta mieć może jedynie wpływ do wewnętrznych spraw Państwa, politycznego zaś składu nieprzeistoczy. Pisma urzędowe potwierjące to oświadczenie przesłane zostały Dworom obcym.

Najjawniéj dowodzi, iż upadek Ministrów był dziełem wewnętrznego stronnictwa, zachowanie spraw skarbowych w trybie zaprowadzonym przez P. Garay.

z Frankfurtu dnia 3. Października.

N. Cesarzowa Rossyjska Elźbieta, przybyła tu dnia dzisiejszego. Stosownie do wyraźnego żądania N. Cesarzowy nie było żadnéj uroczystości, lecz powitali ją radośném wołaniem obywatele licznie zgromadzeni, i zawsze pamiętni wdzięczności jaką winni N. Jéj małżonkowi. Dnia jutrzejszego wyjeżdża N. Pani do Darmstadt.

UWAGI

o krajach Niemieckich z pism politycznych Francuskich.

Przedmiot wpływu mocarstw większych do rządu Xięstw mniejszych, zajmuje teraz wyłącznie prawie wszystkie gabinety Niemieckie. — Rządy krain obszernych zdają się dążyć do tego wpływu z usilnością, kiedy pomniejsze gotują w większéj części opór.

Pisma polityczne Niemieckie milczą o tém. W ciągu Lipca i Sierpnia zajęte były spiskiem w Paryżu. Według nich zagrażał on powszechnem zaburzeniem, miał wzruszyć zasady wszystkich praw i ustaw towarzyskich rozciągnąć zniszczenie, zamięszania, zgrozy, i okropności pamiętnéj rewolucji. — Na tak straszliwe odgłosy drżano w Niemczech kilka miesięcy z bojaźni spisku, który w Paryżu zwracał uwagę dni kilka. Ta nieograniczona wolność Gazet Niemieckich w wiadomościach zagranicznych wynagrodzoną jest zupełnie prawie niewolą co do krajowych. Niemasz w nich wźmianki o najważniejszych okolicznościach, które nas dochodzą z prywatnych doniesień.

Czyliż pomiędzy najważniejsze przedmioty nie należy policzyć wzajemnego Rządów wpływu, jaki widocznie zdanie całych Nie-

miec dzieli? Na wzmiankę wpływu do Rządu obcych krain przychodzi myśl o téj gwałtownéj przewadze z jaką Napoleon przemieniał Xiążąt udzielnych w osoby partykularne; lecz dzięki zmianie zaszłéj, najświętsze prawa mają dziś swoje znaczenie, i nie o taki już dziś wpływ mocarstwom większym idzie. Mocarstwa te pragną, aby we wszystkich narodach Niemieckich Xiążęta panujący mieli zupełną dotychczasową władzę co do biegu spraw Cywilnych, trudnienia się pomyślnością ogołu i szczególnych mieszkańców kraju; wojsko tylko pomniejszych Xiążąt ma ulegać rozrządzeniu większych, mniej jak polityka zewnętrzna.

Chociaż powyższe ograniczenie zostawia Xiążąt przy najmilszych im obowiązkach, i nie zdaje się naruszać udzielnéj wewnątrz kraju władzy, przecięż i to ograniczenie przeciwne jest ich myślom. Każde ujęcie władzy w oczach Xiążąt ulec mu mających, jest gwałtem naruszającym ich prawa. Uważają małą obszerność swych krajów za słaby bardzo i nieznaczący powód, odjęcia im części panowania, i oddania go w inne ręce.

Tym duchem kierowani Xiążęta drugiego rzędu, przedsiębiorą wszelkie środki rostropnéj ostrożności. Domy Heskie W: Xięcia i Elektora połączone węzłami krwi, widząc powszechne niebespieczeństwo przestały dotychczasowego urywalizowania. Jeden z bardzo dostojnych mężów rzadko używanych do poselstw, udał się z Darmstadt, do Cassel i przyjęty tamże wspaniale dni kilka z Elektorem przepędził. Siły wojenne W. Xięstwa Heskiego stanęły na najwyższym stopniu. Organizacja milicji pod nazwiskami Landszturmu i Landweru nie zostawia żadnéj różnicy pomiędzy niemi a wojskiem regularnem. Tym sposobem W. Xięstwo wystawia miejsce wojenne napełnione wojskiem stu dwudziesto tysiącznem w pośrod 640,000 ludności.

W. Xięstwie Nassau, w którem armja z dwóchset ludzi, przechodzi już potrzebę kraju, Xiążę panujący prócz wojska za granicą będącego, utrzymuje wewnątrz siłę nie stosowną do rościągłości, i przechodzącą możność kraju. Używający kąpieli w Wiersbaden otoczeni są w czasie przechadzek mustrami, i biorą kąpiele przy odgłosie bębna.

Elektór Heski nie poszedł tym śladem, pomnożył jedynie wojska regularne dające mu dowody szczególnego poświęcenia, mimo pokoju jaki od powrotu Jego do krajów dziedzicznych panuje.

W. Xiążę Badeński napełnił Europę żalami swemi i obawą. Oswiadczył wyraźnie i z nadzwyczajną mocą, iż nie zezwoli na żadne ofiary jakichby od niego żądano, w skutku traktatu zawartego między Austrją i Bawarją, mocą którego pierwsza wzięła część kraju Bawarskiego, ofiarując w zamian część kraju Badeńskiego zawierającą około dwakroć dwadzieścia tysięcy ludności.

(Dokończenie w następnym Nrze)

O Dzienniku: Minerwa Francuska.

Nigdy jeszcze nie widziano na czele Redakcji pisma perjodycznego, imion tylu sławnych mężów, jakiemi zaszczyca się Minerwa Francuska. Aignan Członek Akademji Francuskiéj, Benjamin Constant, Dumoulin, Etienne, Jai, Jouy, Członek Akademji Francuskiéj, Lacretelle starszy Członek Akademji i Tissot, są wydawcami odpowiedzialnemi tego pisma, którego cel w Numerze 30 na karcie 158 następnie tłumaczą:

„Autorowie Minerwy nie mają żadnych życzeń, ani myśli żadnéj, którychby przedmiotem nie były, wolność, szczęście i sława ojczyzny; w czystości zamiarów położyli swą ufność, i w niéj znaleźli dostateczne siły".

Nieco daléj, tak głoszą zamiary swoje Autorowie Minerwy:

„Chcemy wolności, a wzgardzamy nierządem i tyranją. Chcemy Monarchji Konstytucyjnéj, gdyż pod jéj tylko zasłoną, wolność kwitnąć może; chcemy niepodległości Narodowéj, choćby się nawet Francuzi dokupywać jéj mieli tylą krwi, ile za nią już przelali.

„Chcemy, aby to pokolenie walecznych, tak było cenione teraz, jak będzie w potomności; chcemy, aby ludzie którzy w kilku latach, więcéj zrobili dla kraju swego, jak po-

przednicy w dziesięciu wiekach, byli tak poważani jak zasłużyli.

„Chcemy Rządu wspartego na zasadach konstytucji, w całéj jéj mocy, liberalności i wszystkich jéj skutkach, i żądamy, aby Rząd takim tylko ludziom władzę powierzał, którzy mają wolę, odwagę i środki utrzymania jéj. Chcemy aby ludzie zacni, ludzie mężni i zdatni, otrzymali jeżeli nie przez stopień, przynajmniéj przez szacunek publiczny, miejsce im należne".

„Niech się niedołężność ukrywa, mierność milczy, a wszyscy Francuzi połączą. — Niech wojska obce opuszczą ziemię naszą, choćby za sobą wyprowadziły tych, którzy tyle szlachetnych czynią usiłowań, aby je dłużéj zatrzymać.

„Tego żądamy, a nie czego innego".

Tak jest duch pisma tego, będziemy niekiedy Redakcji Gazety Codziennéj Narodowéj i Obcéj, udzielać z niego wyjątki.

C. G. R. R. T.

BIBLJOGRAFJA.

Literatura Francuska.

Historja. Historja krytyczna Jnkwizycji Swiętéj w Hiszpanji, przez Jana Antoniego Lloreute niegdyś Sekretarza Jnkwizycji Swiętéj w Madrycie, 3 Tomy in 8vo.

Dzieło to zawiera Historję Inkwizycji Swiętéj począwszy od jéj zaprowadzenia przez Ferdynanda V. aż do Rządów dziś panującego Ferdynanda VII. Zebrane jest z Archiwów tego straszliwego Trybunału, do czego Autor jako Sekretarz téj Władzy zupełną miał łatwość. W roku 1812 i 1813 ogłosił był już Llorente pierwszą i drugą część tego dzieła, które teraz znacznie pomnożył i wydał.

Okazuje się z tego ważnego pisma iż w przeciągu trzech wieków straciła Jnkwizycja S. na stosie 300,000 ludzi i tyleż uwięziła. Sam Torquemata pierwszy Wielki Jnkwizytor, przez czas ośmnastoletniéj władzy swojéj, rozkazał 10,220 ludzi żywo spalić; 97, 321 ze czci i z dóbr wyzuł, i na wieczne więzienie skazał, a 6,860 osób było takich, których obrazy z jego rozkazu na stosie spalono. Przywiódł więc 114,400 familij do zguby, a ileż ich jeszcze być mogło, które przez związek z tamtemi do ostatniego nieszczęścia przyprowadzone zostały.

W trecim Tomie dzieła swego obejmuje Llorente szczegóły śmierci Don Carlosa nieszczęsliwego syna Filipa II. Z badań jego okazuje się, iż zgon tego królewica mylnie przez Dziejopisów przypisywany jest Inkwizycji: pochodzi to ztąd, iż w sądzie który śmierć jego zawyrokował, przewodniczył faworyt króleski, Kardynał Don Espinosa który razem piastował urząd wielkiego Inkwizytora.

Dalzy ciąg Bibljografji Francuskiej umieści się w następującym Numerze.

DOSTRZEŻENIA METEOROLOGICZNE, czynione w Warszawie przez Ant: MAGIER.

Dnia	Termometr		Barometr			Wiatr	Stan Nieba	Wysokość wody na Wisle	
	ciepła	zimna	cale	linje	10 częś: li:			łokcie	cale
21 Października rano.		2	28	1		Południowo Wschodni	Pochmurno		19

Wydawcy odpowiedzialni.

Hrabia Kiciński J. Morawski